

Промышленность в Фокусе

октябрь №10 | 47 | 2016

information and analytical international technical journal

информационно-аналитический международный технический журнал

на металлообрабатывающий инструмент

SUMITOMO

<http://tools.imperija.com>

Промислове виробництво є найважливішою структурною ланкою господарського комплексу України. Серед більш ніж 360 тис. підприємств в країні понад 95 % становлять малі та середні підприємства (МСП), основна частина з яких належить до харчової, текстильної, хімічної, машинобудівної, виробництва будівельних матеріалів та інших галузей промисловості.

Промислові підприємства є найбільшими споживачами природних ресурсів, води та енергії і, водночас, найбільшими забруднювачами довкілля, утворюючи відходи, стічні води та шкідливі викиди в атмосферу.

У поверхневі водні об'єкти України щорічно скидається близько

Для того, щоб ще раз привернути увагу суспільства, бізнесу і влади до проблем екології, зокрема впливу малих та середніх промислових підприємств України на навколошнє середовище, в рамках Демонстраційного проекту «Ресурсоефективне та чисте виробництво» за програмою «Екологізація економіки в країнах Східного партнерства Європейського Союзу» (ЕаР GREEN) в Україні, було проведено шість тематичних форумів, результати яких висвітлені у статті.

Форуми стали передумовою для створення майданчика з обговорення актуальних питань сталого споживання та виробництва для усіх зацікавлених сторін. Протягом півроку було розглянуто теми ефективного використання матеріалів, води, енергії та скорочення викидів, відходів та обсягів стічних вод.

Перехід економіки України на «зелену» модель має стати пріоритетом згідно з цілями сталого розвитку і з метою покращення добробуту населення.

Промисловість України на шляху до ресурсоефективного та чистого виробництва

8 млрд. м куб. стічних вод, у тому числі забруднених — 2 млрд. м. куб. і понад 60 % від всіх стоків надходять саме від промислових об'єктів.

Щорічне утворення промислових та побутових відходів в Україні сягає близько 1 млрд. тон, а обсяг їх накопичення на 1 км кв. загальної площи країни складає більше 45 тис. тон.

Обсяги викидів шкідливих речовин в атмосферу в середньому становлять понад 17 млн. тон на рік, з яких близько 60 % також належать промисловості.

Такі показники зумовлюють потребу фокусувати зусилля влади, бізнесу та суспільства на підвищенні екологічної безпеки та ефективному ресурсоспоживанні. Постійне зростання вартості сировини та енергоресурсів стимулює виробників до пошуку нових ефективних

рішень і технологій для підвищення конкурентоспроможності, аби втримати позиції на ринку та продовжити роботу.

З метою привернути увагу громадськості, представників влади та інших зацікавлених сторін до проблем впливу малих та середніх промислових підприємств України на навколошнє середовище та визначити основні потреби і бар'єри на шляху їх переходу до «зеленої» економіки, було проведено шість тематичних форумів, присвячених основним принципам ресурсоефективного та чистого виробництва (РЕЧВ):

- вибір та ефективне використання матеріалів;
- вибір джерел постачання та ефективне споживання води;
- ефективне енергоспоживання;

- скорочення та безпечна утилізації відходів;
- скорочення обсягів та очищенні стічних вод;
- скорочення та контроль за викидами в атмосферу.

Ресурсоекономічне та чисте виробництво (РЕЧВ) — це запропонована Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) та Програмою ООН по навколошньому середовищу (ЮНЕП) методика комплексного та постійного застосування превентивних заходів щодо впливу виробничих процесів на довкілля з метою покращення продуктивності та ефективності виробництва і зниження ризиків для людей, скорочення обсягів утворення відходів, підвищення якості та безпеки продукції і послуг. Данна методика вже 20 років успішно працює в понад 70 країнах світу, а з 2013 року активно впроваджується в Україні.

Заходи було організовано в рамках Демонстраційного проекту ЮНІДО «Ресурсоекономічне та чисте виробництво» як компоненту довгострокової регіональної програми «Екологізація економіки в країнах Східного партнерства Європейсько-Союзу» (EaP GREEN) (2013-2016).

Загалом форуми зібрали близько 200 учасників від державних органів влади, міжнародних організацій, галузевих спілок виробників, промислових та науково-виробничих підприємств, громадських організацій, наукових та освітніх закладів. Кожен із форумів передбачав:

- виступи представників міністерств, Європейського Союзу в Україні, ЮНІДО та інших провідних фахівців за тематикою заходу;
- обмін досвідом із підприємствами, що вже впровадили сучасні технології для ефективного використання матеріалів, енергії, водних ресурсів чи скорочення обсягів

- утворення викидів, відходів і стоків;
- дискусії та обговорення актуальних питань та коментарів;
- анкетування учасників з метою виявлення ключових проблем та перспектив впровадження підходу РЕЧВ від рівня підприємства до державної політики, аналізу суспільних поглядів на екологіко-економічні проблеми промислового сектору України.

реднього бізнесу України, Всеукраїнську спілку виробників будівельних матеріалів, Львівську облдержадміністрацію та торгово-промислову палату, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського» (НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»), Київський національний університет будівництва та архітектури (КНУБА), громадські організації «Зелена хвиля» та «Мама-86», Кременчуцьку металургійну компанію, ТОВ «Юнілос-Україна» та багато інших.

В результаті серії проведених заходів вдалось ознайомити широке коло зацікавлених сторін з методикою РЕЧВ, полегшити та адаптувати розуміння її підходів та практик і розглянути основні проблеми, як наприклад, використання неякісних матеріалів, втрат води та тепла, перевитрат енергоресурсів, надмірного утворення відходів та стічних вод, відсутності контролю за викидами в атмосферу, з якими часто стикаються вітчизняні підприємства. Зібрані відгуки та пропозиції фахівців екологіко-економічного сек-

Активні доповідачі та учасники форумів представляли, зокрема, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство екології та природних ресурсів (МЕПР) України, Делегацію Європейського Союзу в Україні, Міністерство регіонального розвитку та житлово-комунального господарства України, Державні агентства з енергетичної ефективності та енергозбереження України і водних ресурсів України, Державну екологічну академію післядипломної освіти та управління, Асоціацію роботодавців малого і се-

тору сприяли виявленню основних перепон та необхідних дій на шляху до покращення екологічної ситуації в Україні.

За результатами дискусій та аналізу анкет учасників, командою Демонстраційного проекту ЮНІДО «Ресурсоекономічне та чисте виробництво» було зроблено висновки, які стануть базою для формульовання подальших задач впровадження «зеленого» виробництва в Україні. Серед них варто виділити наступні:

- для промислових підприємств України, в т.ч. малих та середніх,

інтенсивне споживання природних ресурсів та енергії найчастіше пов'язане з моральною та фізичною застарілістю технологічних процесів і обладнання й фінансо-

зумовлює потребу у проведенні більшої кількості подібних інформаційних заходів із залученням якомога широкого кола зацікавлених сторін;

рою висвітлюватись у вигляді демонстраційних проектів, шляхом обміну досвідом та успішними практиками вітчизняних і міжнародних компаній з метою тиражування на підприємствах країни.

Учасники форумів висловили свої пропозиції щодо поліпшення екологічної ситуації в промисловому секторі економіки України таким чином:

- Доцільно включити принципи та підходи РЕЧВ в державні екологічні програми та стратегії розвитку секторів економіки України на наступні роки.
- У сфері водного менеджменту для підприємців є бажаною розробка та прийняття Закону «Про каналізацію» за прикладом провідних країн ЄС та впровадження «Загальнодержавної програми розвитку та реконструкції централізованих систем водовідведення». Також, важливим є удосконалення чинного законодавства, а саме Законів України «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», проекту закону «Про централізовані системи водопостачання та водовідведення».

- вою неспроможністю здійснення модернізації;
- надмірні обсяги викидів шкідливих речовин, відходів і стічних вод від промислового сектору викликані, в першу чергу, незадовільним станом очисних споруд, порушеннями технології виробництва та умов зберігання і поводження з небезпечними відходами. Цьому також сприяє недосконалість природоохоронного законодавства, недоліки контролю з боку держави, особливо в сфері екологічного моніторингу шкідливих промислових викидів в атмосферу, відсутність програм підтримки та екологічних пільг для підприємств;
- недостатня обізнаність суспільства та виробників щодо наявних екологіко-економічних проблем, сучасних світових тенденцій і змін в державній екологічній політиці

- адаптація в Україні європейського законодавства та застосування кращих доступних технологій та підходів до ресурсозбереження і екологічної безпеки маютьши-

- Створення «Атласу найкращих доступних технологій» надасть змогу підприємцям отримати доступ до сучасних світових та вітчизняних розробок, винаходів та пропозицій щодо заощадження енергії, газу, зменшення використання природних ресурсів та мінімізації шкідливого впливу на довкілля. Передбачається, що даний атлас також стане платформою, де науковці зможуть поділитись своїми напрацюваннями та поширити вітчизняні «know-how» серед цільової аудиторії в Україні.
- Для підприємств з технічно та морально застарілим обладнанням необхідно переглянути умови залучення фінансування та отримання інвестицій на розвиток, реконструкцію та технічне переоснащення неефективних ділянок виробництва від державних, комерційних та міжнародних установ.
- Вкрай необхідна промисловому сектору економіки України постійна підтримка з боку держави в напрямку стимулювання інновацій та впровадження енерго- та ресурсозберігаючих систем шляхом надання пільг, субсидування чи компенсацій при проектуванні та реалізації «зелених» технічних рішень та використанні вторсировини.
- Запровадження чіткої тарифної політики з детальним описом планів підвищення тарифів на електричну енергію, газ, водопостачання є конче необхідним малому та середньому бізнесу для врахування їх у власних планах розвитку.

Результати форумів також стали підґрунтам для перегляду посібника для успішного бізнесу «Підходи та практики ресурсоефективного виробництва» та випуску другого видання. Цей посібник покликаний познайомити промислові підприємства з основними термінами та поняттями РЕЧВ, головними проблемами, з якими стикається переважна кількість виробників промислової продукції, перевагами від запровадження ресурсоефективних заходів та успішними прикладами використання підходів РЕЧВ вітчизняними компаніями.

*Романова Катерина, експерт з інформаційного поширення РЕЧВ в Україні,
Цибка Марія, координатор демонстраційного проекту РЕЧВ в Україні*

Фінальна конференція за результатами виконання Демонстраційного проекту ЮНІДО «Ресурсоефективне та чисте виробництво» в рамках міжнародної програми «Екологізація економік в країнах Східного партнерства Європейського Союзу» (EaP GREEN) запланована до проведення 15 грудня 2016 року. До програми заходу будуть включені виступи представників Європейського Союзу в Україні, ЮНІДО, організацій-партнерів та країн-донорів. Під час конференції буде висвітлено особливості впровадження проекту в Україні, досвід функціонування РЕЧВ-клубів в регіонах, а також нагородження підприємств-учасників проекту, що впровадили ресурсоефективні заходи, та експертів, які успішно проїшли навчання з РЕЧВ.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (066) 720-91-80 або на електронну адресу romanova_ko@ukr.net. Контактна особа — Катерина Романова, експерт з інформаційного поширення РЕЧВ в Україні.

Принципи та практики ресурсоефективного виробництва

Посібник для кращого бізнесу

Посилання:

www.green-economies-eap.org
www.unido.org/en/cp
www.recpc.org

- «До ресурсоефективного та чистого виробництва», газета «Київський політехнік», випуск 35 (3134), листопад 2015 року.
- «Скорочення та безпечна утилізація відходів — основний принцип ресурсоефективного та більш чистого виробництва», журнал «Промислова безпека», випуск № 12, грудень 2015 року.
- «Форум РЕЧВ: скорочення обсягів утворення відходів», інформаційно-аналітичне видання для фахівців «Житлово-комунальне господарство України (ЖКГ)», випуск № 10 (83), грудень 2015 року.
- «Ощадне споживання та ефективне використання водних ресурсів — перевага для промисловості», інформаційно-аналітичний міжнародний технічний журнал «Промисленність в фокусі», випуск № 2 (39), лютий 2016 року.
- «Ресурсоефективне та чисте виробництво — водокористування та поводження зі стічними водами», виробничо-практичний журнал «Водопостачання та водовідведення», випуск № 2, квітень 2016 року.
- «Скорочення та контроль промислових викидів для покращення екологічної ситуації в Україні», практичне видання для спеціалістів з екологічної безпеки «Екологія підприємства», випуск № 5, травень 2016 року.
- «Екологізація підприємств України шляхом впровадження ресурсоефективного виробництва», журнал «Промислова безпека», випуск № 6 (93), червень 2016 року.